

χάρτης της ελλάδος

νομός κορινθίας

δήμος ευρωστίνης

έδρα: ξυλόκαστρο
α. ευρωστίνη
β. ξυλόκαστρο

δήμος βέλου

έδρα: ζευγολατιό
α. βέλο
β. Βόχας

δήμος λουτρακίου

έδρα: λουτράκι
α. λουτράκι
β. παραγάρα
γ. αγ.θεόδωροι

δήμος σικυωνίων

έδρα: κιάτο
α. σικυωνία
β. στυμφαλία
γ. φενεός

δήμος σικυωνίων

δήμος νεμέας

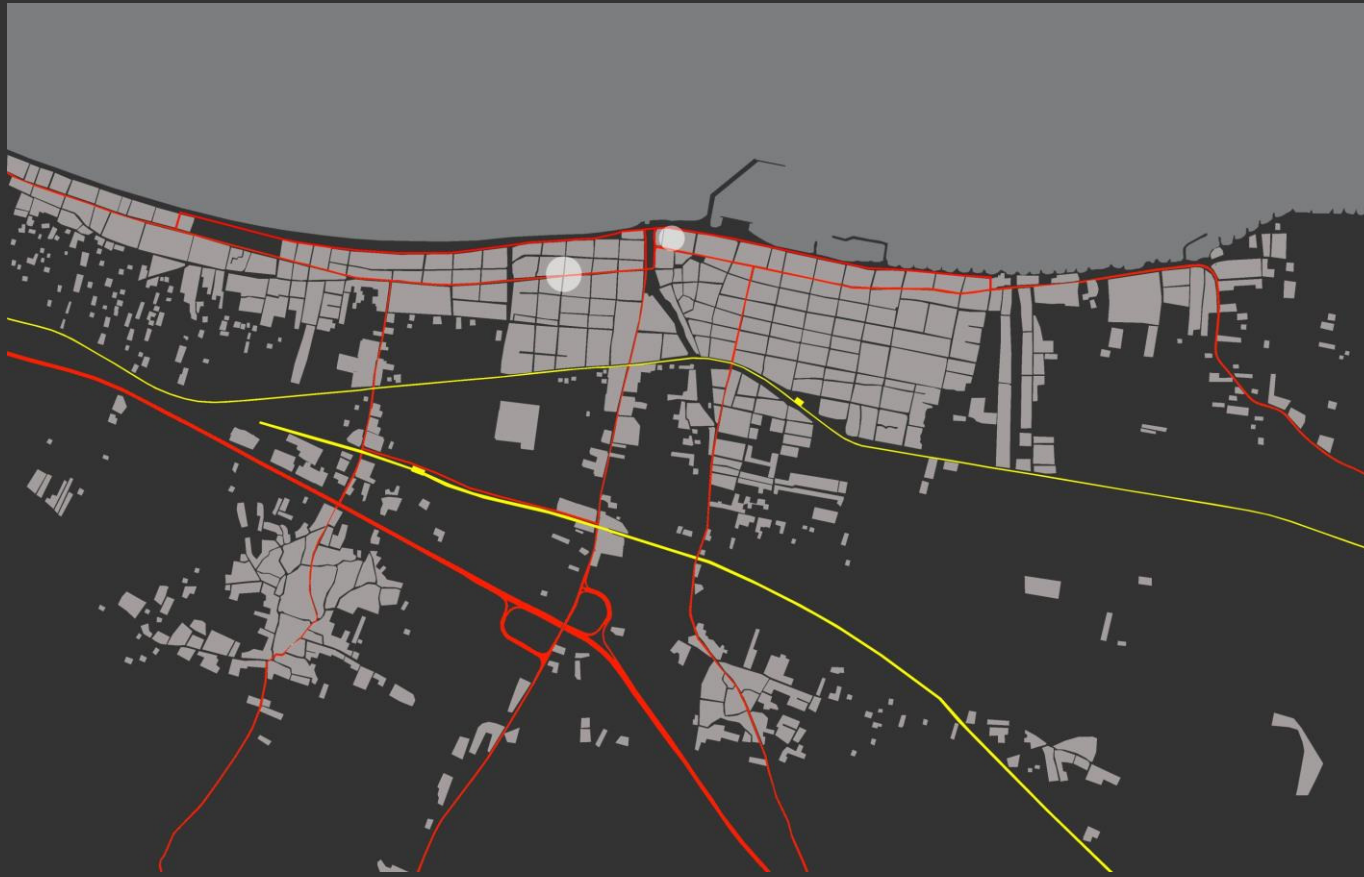
δήμος κορινθίων

έδρα: κόρινθος
α. κορινθία
β. σαρωνικού
γ. σολυγεία
δ. άσσοσ-λέχαιο
ε. τενέας

περιοχή μελέτης

κιάτο

Η ΠΕΡΙΟΧΗ ΜΕΛΕΤΗΣ

Το Κιάτο είναι η πρωτεύουσα του δήμου Σικυωνίων, απέχει 22 χιλιόμετρα από την Κόρινθο, έχει πληθυσμό περίπου 10000 κατοίκους και καταλαμβάνει το μεγαλύτερο μέρος του παραλιακού τμήματος του Δήμου ενώ διασχίζεται από τους ποταμούς Κύριλλο και Ελισσώνα. Αποτελείται από την κυρίως πόλη και τρεις οικισμούς: τη Νεάπολη (δυτικά), την Τραγάνα (νότια) και τον Άγιο Ιωάννη (ανατολικά).

Είναι ένα όμορφο, παραθαλάσσιο, διαμετακομιστικό, εμπορικό και παραθεριστικό κέντρο που περιβάλλεται από μια εύφορη περιοχή, καλλιεργημένη κυρίως από αμπέλια, βερικοκιές, πορτοκαλιές, λεμονιές και άλλα σπυροφόρα δέντρα. Παρουσιάζει μεγάλη κίνηση, μιας και βρίσκεται ακριβώς στο μέσο της διαδρομής Αθηνών- Πάτρας και είναι συγκοινωνιακός κόμβος για την ορεινή Κορινθία με τα πανέμορφα τοπία της.

Το λιμάνι του Κιάτου είναι εμπορικού χαρακτήρα και εξυπηρετεί κυρίως τις εξαγωγές αγροτικών προϊόντων και τις εισαγωγές πρώτων υλών για τις βιοτεχνίες της ευρύτερης περιοχής

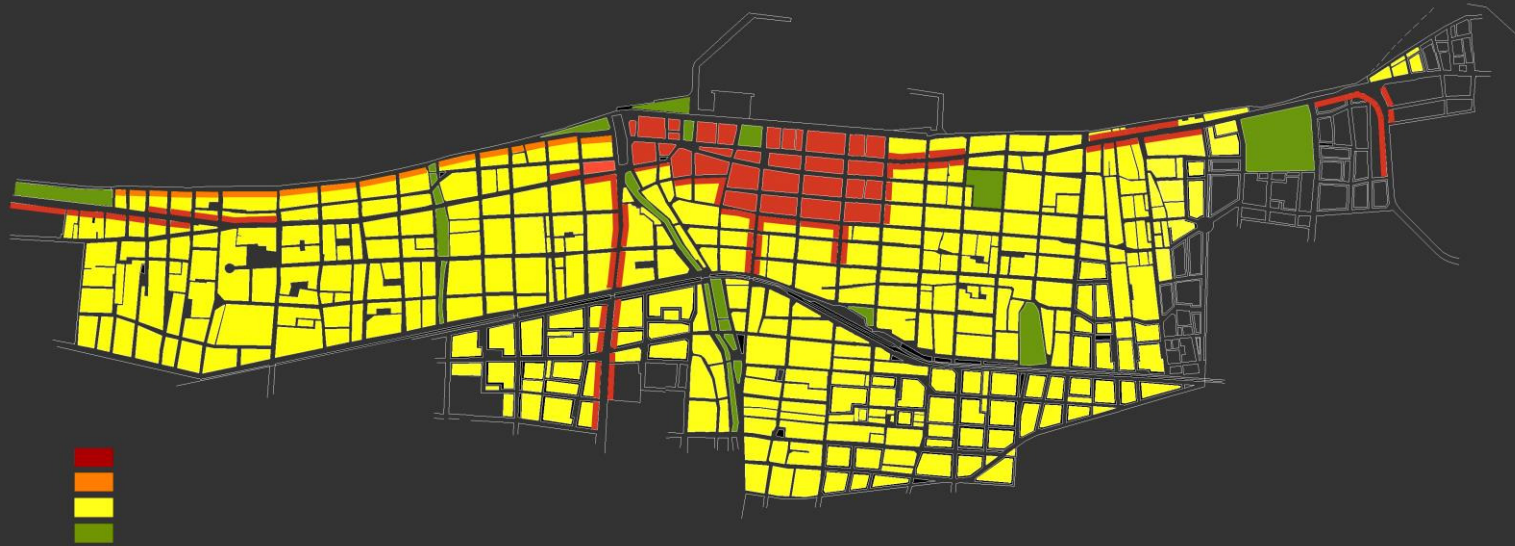
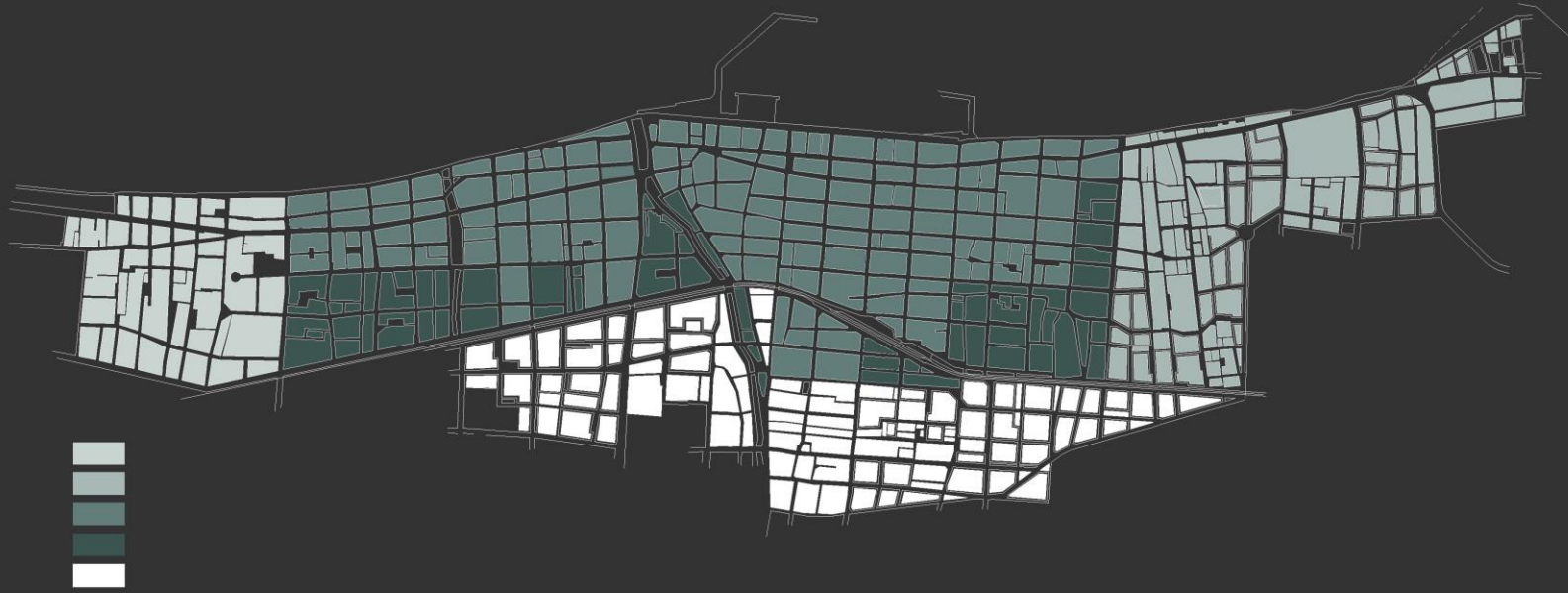
Από το τελευταίο τέταρτο του 19^{ου} αιώνα έως την κατοχή, χάρις στην καλλιέργεια και εξαγωγή της κορινθιακής σταφίδας η πόλη γνώρισε οικονομική, εμπορική και πολιτισμική ευημερία και πολλαπλασίασε τον πληθυσμό της.

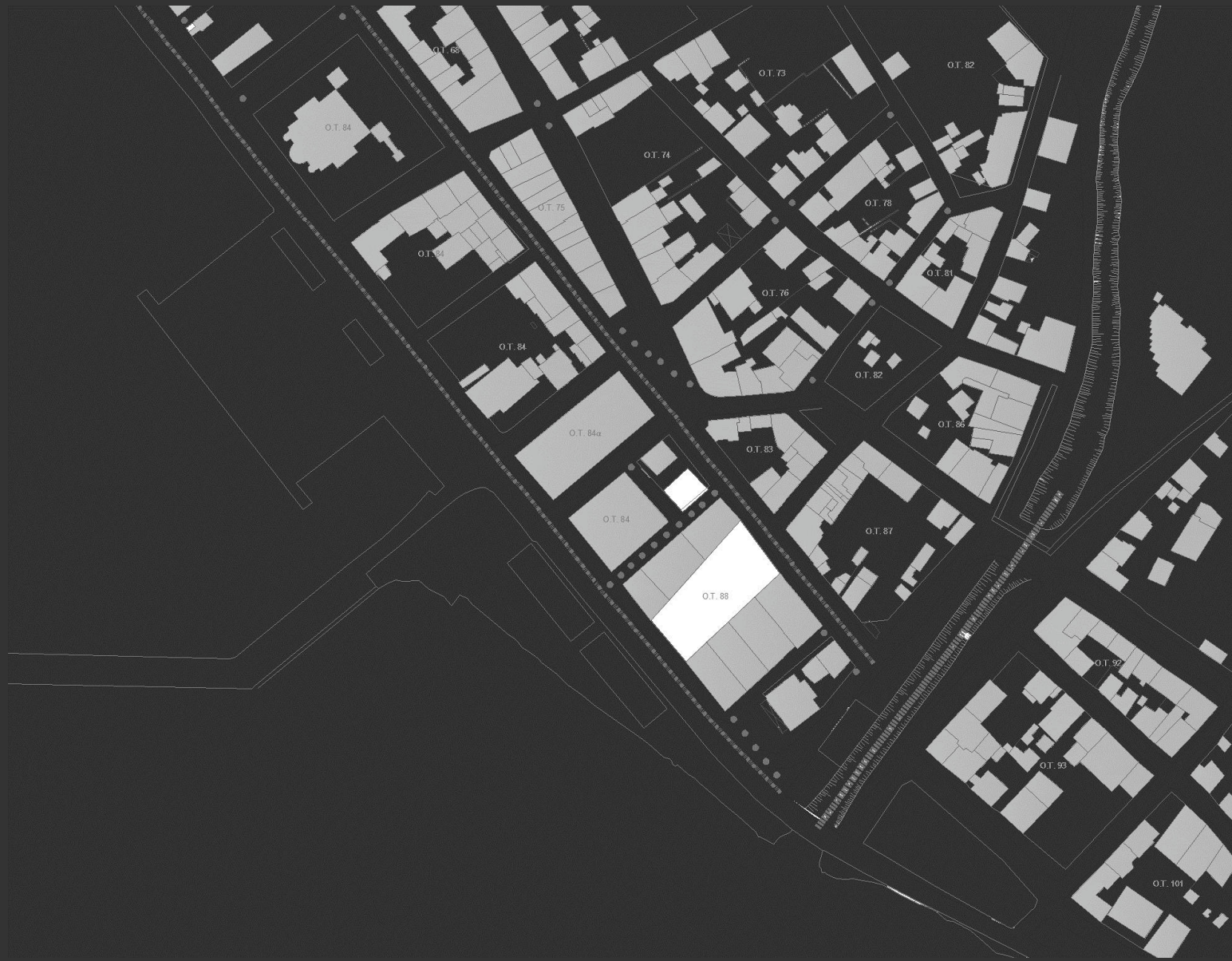
Στην πόλη λειτουργούν όλες οι βασικές δημόσιες υπηρεσίες, Γραφεία μέσης και δημοτικής εκπαίδευσης, Δικαστήριο, Κέντρο Υγείας, αλιευτικό καταφύγιο, έξι νηπιαγωγεία, επτά δημοτικά, τρία Γυμνάσια και τρία Λύκεια, Δημοτική Βιβλιοθήκη, Πνευματικό και Πολιτιστικό κέντρο, γήπεδο ποδοσφαίρου, στίβου, τένις, κλειστό γυμναστήριο κτλ. Ο σύγχρονος αυτοκινητόδρομος και ο προαστιακός σιδηρόδρομος παρέχουν τη δυνατότητα στον επισκέπτη να βρίσκεται στην πόλη του Κιάτου σε μία μόνο ώρα από την Αθήνα.

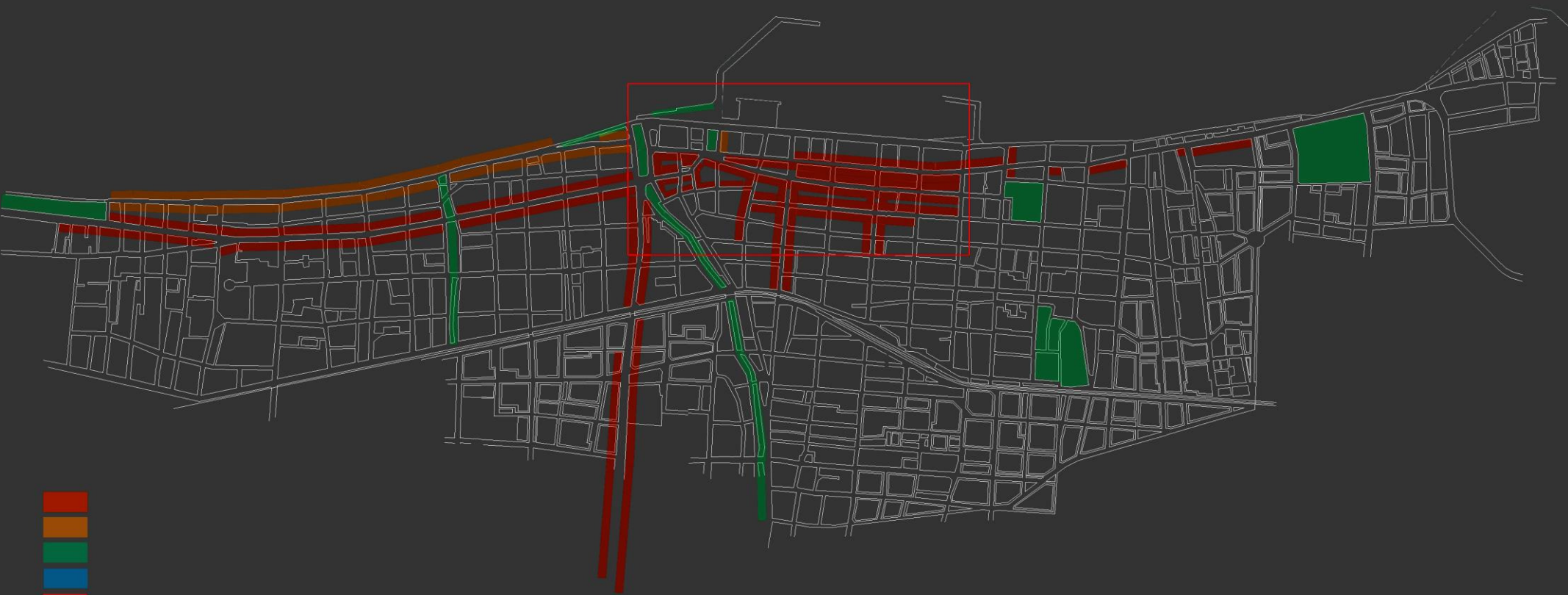
ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Αρ. Φύλλου 499

6 Ιουνίου 1995

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΥΠΟΥΡΓΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΓΚΡΙΣΕΙΣ

- Καθορισμός ζώνης προστασίας Α και Β αρχαιολογικού χώρου αρχαίας Ασίνης Ν. Αργολίδος και καθορισμός χρήσεων γης στη ζώνη Α. 1
- Ορισμός Υπηρεσιακού Συμβουλίου ως αρμοδίου για την κρίση υπαλλήλων της Ορχήστρας της Λυρικής Σκηνής. 2
- Χαρακτηρισμός ως ιστορικών διατηρητέων μνημείων των «Καλτεριμιών» της Μακρυνίτσας. 3
- Χαρακτηρισμός ως έργου τέχνης του ιστορικού διατηρητέου μνημείου του κτιρίου ιδ. Μπέη στην οδό Γαζέπη 28 στη Χαλκίδα. 4
- Χαρακτηρισμός ως έργου τέχνης του ιστορικού διατηρητέου μνημείου του κτιρίου ιδ. Νικ. Μπέσκου στις οδούς Αποστόλη 48 και Αβάντων στη Χαλκίδα. 5
- Χαρακτηρισμός ως ιστορικού διατηρητέου μνημείου της κατοικίας ιδιοκτησίας Κρητικού και Παπαϊωάννου, στις Αμύκλες Λακωνίας. 6
- Χαρακτηρισμός ως ιστορικού διατηρητέου μνημείου και έργου τέχνης του κτιρίου, όπου στεγάζεται το Κοινοτικό Κατάστημα της Κοινότητας Έξω Γωνιάς Θήρας. 7
- Χαρακτηρισμός ως ιστορικών διατηρητέων μνημείων των κελυφών των κτιρίων του συγκροτήματος των αποθηκών ιδ. ΑΣΟ (Ανώνυμο Σταφιδικό Οργανισμό) στον Δήμο Σικυώνος (Κιάτο) Κορινθίας στο Ο.Τ. 88. 8
- Χαρακτηρισμός ως έργου τέχνης και ως ιστορικού διατηρητέου μνημείου του κτιρίου ιδιοκτησίας Σταματικής Μηλιά, στις οδούς Νεόφυτου και Βώκου στην Χαλκίδα. 9

ΥΠΟΥΡΓΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ & ΕΓΚΡΙΣΕΙΣ

Αριθ. ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ4/22525/1264 (1)

Καθορισμός ζώνης προστασίας Α και Β αρχαιολογικού χώρου αρχαίας Ασίνης Ν. Αργολίδος και καθορισμός χρήσεων γης στη ζώνη Α.

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Έχοντας υπόψη:

- 1. Το Ν. 1558/85/ΦΕΚ 137/τ.Α'/26.7.85 «Περί Κυβερ-

νήσεως και Κυβερνητικών Οργάνων».

2. Τις διατάξεις του Ν. Κ.Ν. 5351/32 «Περί Αρχ/των».

3. Το Ν. 1892/90 ΦΕΚ 101/τ.Α'/31.7.90/κεφ. ΙΔ' άρθρο 91, «περί ρυθμίσεων αρμοδιότητας του Υπουργείου Πολιτισμού.

4. Την ομόφωνη γνωμοδότηση του Κεντρικού Αρχ/κού Συμβουλίου όπως διατυπώθηκε στην αρ. 30/18.10.94 συνεδρία του, αποφασίζουμε:

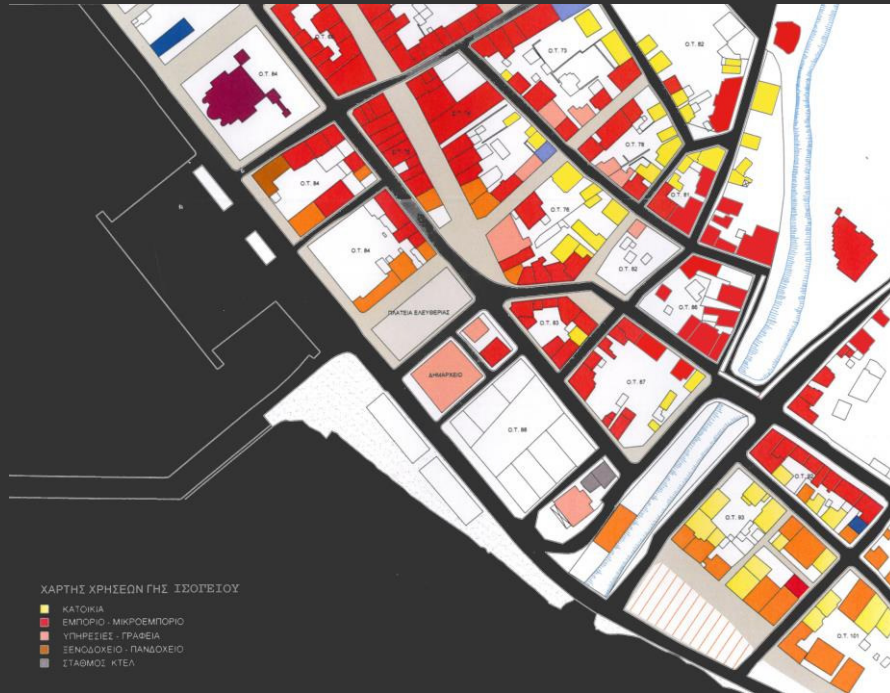
Για την αποτελεσματικότερη προστασία και ανάδειξη του σημαντικότερου κηρυγμένου (ΦΕΚ 168/τ.Β'/9.3.87) αρχαιολογικού χώρου της αρχαίας Ασίνης Ν. Αργολίδος και της φυσιογνωμίας του, καθορίζονται στο σύνολο της ελεγχόμενης από πλευράς αρχαιολογικού Νόμου περιοχής (ορατά λείψανα Μυκηναϊκής Ακρόπολης, λείψανα Πρωτοελλαδικής, Μεταελλαδικής, Μυκηναϊκής και Γεωμετρικής εποχής, λείψανα κατοίκησης Ελληνιστικής εποχής και στο πάνω μέρος του βουνού Μπαρμπούνα Μυκηναϊκή Νεκρόπολη θαλαμωτών τάφων) Ζώνες προστασίας Α και Β, ως εξής:

1. Ζώνη Α

Καθορίζεται ως αδόμητη ζώνη Α προστασίας του αρχαιολογικού χώρου αρχαίας Ασίνης Ν. Αργολίδος η «περιοχή», η οποία περικλείεται από τη γραμμή, που ενώνει τα σημεία, Α1, Α2, Α3, Α4, Α5, Α6, Α7, Α8, Α9, Α10, Α11, Α12, Α13, Α14, Α15, Α16, Α1 και ορίζεται από τα ακόλουθα φυσικά σημεία, όπως έχει σημειωθεί στον χάρτη 1:5.000 (με τελεία και διακεκομμένη γραμμή) που συνοδεύει την απόφαση.

Ανατολικό όριο: Αρχίζει από το σημείο εκβολής του ρέματος Γλυφού στην θάλασσα (Α1 - αφετηρία). Ακολουθεί προς βορρά την κοίτη του ρέματος (Α2 - Α3 - Α4 - Α5 - Α6) ως το σημείο (Α6) που συναντά τον επαρχιακό δρόμο αρχαίας Ασίνης - Δρεπάνου, τον οποίο ακολουθεί προς δυσμάς σε μήκος 320 μέτρων μέχρι τη συμβολή του με την επαρχιακή οδό Ασίνης - Καστράκι - Τολού (Α7). Συνεχίζει επί του δρόμου αυτού προς βορρά σε μήκος 250 μέτρων ως το σημείο (Α8), όπου συμβάλλει με ιδιωτικό δρόμο, που οδηγεί στην ιδιοκτησία Κ. Γεωργιάδακη.

Βόρειο όριο: Αρχίζει από το βόρειο σημείο (Α8), που ορίζει το τέρμα του ανατολικού ορίου, ακολουθεί κατεύθυνση προς δυσμάς και φθάνει μέχρι τη θέση «Βουνάκι» ή «Κουτσούρι» (Α9). Συνεχίζει με την ίδια κατεύθυνση προς δυσμάς ακολουθώντας την πορεία συνεχόμενου αγροτικού μονοπατιού (Α10 - Α11 - Α12 - Α13) ως το σημείο, που αυτό συναντά το ΒΑ άκρο του γηπέδου Τολού (Α13),

ΧΑΡΤΗΣ ΧΡΗΣΕΩΝ ΓΗΣ ΣΤΟΛΕΙΟΥ

- ΚΑΤΟΙΚΙΑ
- ΕΜΠΟΡΙΟ - ΜΙΚΡΟΕΜΠΟΡΙΟ
- ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ - ΓΡΑΦΕΙΑ
- ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ - ΠΑΝΔΟΧΕΙΟ
- ΣΤΑΘΜΟΣ ΚΤΕΛ

ΧΑΡΤΗΣ ΧΡΗΣΕΩΝ ΓΗΣ ΟΡΟΦΩΝ

- ΚΑΤΟΙΚΙΑ
- ΕΜΠΟΡΙΟ - ΜΙΚΡΟΕΜΠΟΡΙΟ
- ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ - ΓΡΑΦΕΙΑ
- ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ - ΠΑΝΔΟΧΕΙΟ
- ΣΤΑΘΜΟΣ ΚΤΕΛ

Η ΣΤΑΦΙΔΟΠΑΡΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Η παραγωγή της σταφίδας ήταν όλο το 19^ο αιώνα η ραχοκοκαλιά των ελληνικών εξαγωγών. Στην παλιά Ελλάδα και ιδιαίτερα στην Πελοπόννησο η μικρή ιδιοκτησία γης όπως διαμορφώνεται μετά την επανάσταση ευνοεί την καλλιέργεια της σταφίδας που ευδοκίμει από τα παλιά χρόνια. Μια οικογένεια μπορεί να ζήσει από λίγα στρέμματα γης με εντατική καλλιέργεια του προϊόντος που απορροφά στο μεγαλύτερο ποσοστό η Αγγλία για δική της κατανάλωση ή για εμπόριο. Η σταφίδα είναι μια μονοκαλλιέργεια προσαρμοσμένη στη διεθνή αγορά. Επειδή όμως δεν είναι είδος πρώτης ανάγκης, είναι εξαιρετικά ευπαθές στις διακυμάνσεις της διεθνούς οικονομίας.

Η φυλλοξήρα που κατάστρεψε τα γαλλικά αμπέλια στη δεκαετία του 1880 ωφέλησε τους Έλληνες σταφιδοπαραγωγούς. Η ζήτηση αυξήθηκε απότομα και απροσδόκητα. Για να ανταποκριθούν σε αυτήν οι Έλληνες σταφιδοπαραγωγοί διέμπλεαν με όσα μέσα διέθεταν την αμπελοκαλλιέργεια. Ήδη από το τελευταίο τέταρτο του 19^{ου} αιώνα η σταφιδοκαλλιέργεια στη Πελοπόννησο κυρίως εξελίσσεται σε μονοκαλλιέργεια. Με το άνοιγμα της γαλλικής αγοράς όλη η εθνική οικονομία εξαρτάται από την εξαγωγή του 'χρυσόφορου' προϊόντος που αντιπροσωπεύει πάνω από το μισό των συνολικών εξαγωγών της χώρας.

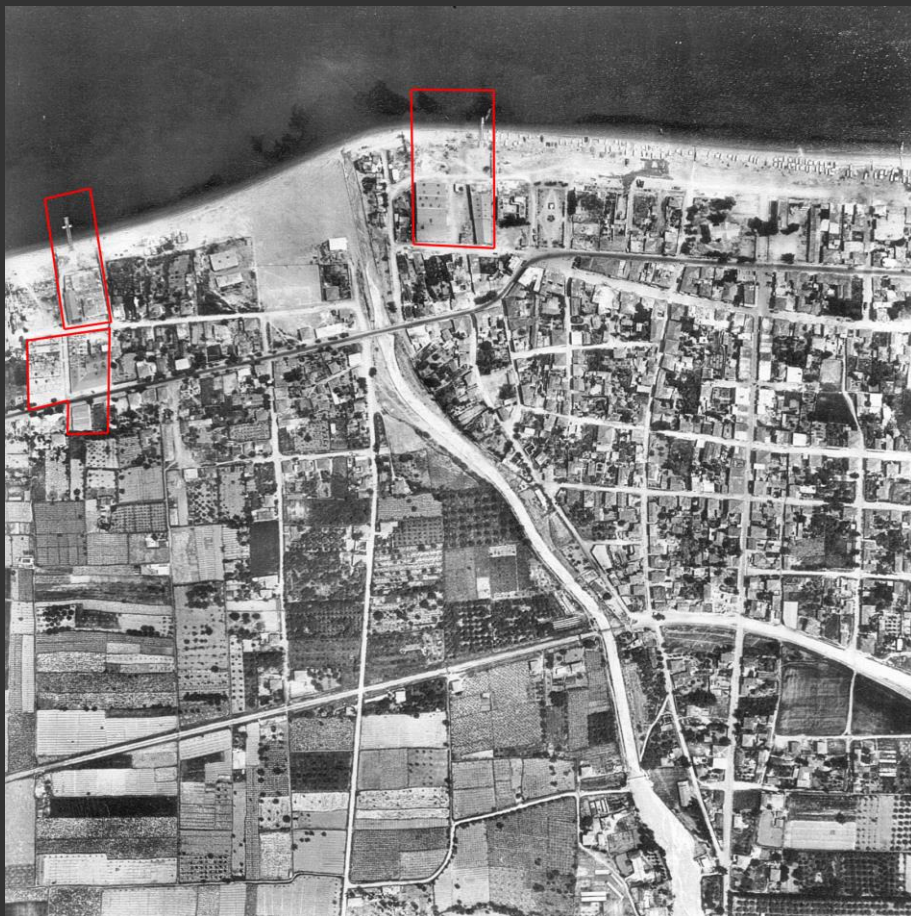
Γύρω από την καλλιέργεια και το εμπόριο της σταφίδας ζει και αναπτύσσεται ένας ολόκληρος κόσμος, ο 'κόσμος της σταφίδας'. Στα μεγάλα αστικά κέντρα όπως η Πάτρα, κατ' εξοχήν πόλη-λιμάνι που οργανώνει την παραγωγή του προϊόντος και ελέγχει τις εξαγωγές, ή ο Πύργος, αλλά και στα χωριά και κωμοπόλεις όπως το Ξυλόκαστρο, το Κιάτο, Λεχαινά, Γαργαλιανοί, Φιλιατρά, όλη η ζωή και οι δραστηριότητες των κατοίκων καθορίζονται από τη σταφίδα. Μια ολόκληρη αλυσίδα επαγγελματιών, από τους σταφιδοπαραγωγούς και τους σταφιδέμπορους, τους τραπεζίτες, τους μεσίτες, τους παραγγελιοδόχους, τους ασφαλιστές και τους δικηγόρους, ως τους φορτωτές, τους μαουινιέρηδες και τους κιβωτιοποιούς ζει, ευημερεί και πλουτίζει χάρη στη σταφίδα. Ως το τέλος του αιώνα όμως η γαλλική παραγωγή είχε αρχίσει να συνέρχεται από τα πλήγματα της αρρώστιας και να ανακάμπτει. Η μεγάλη σταφιδική κρίση που εμφανίστηκε ως απόρροια της μονοκαλλιέργειας και μονοεξαγωγής της σταφίδας, με δεδομένα την οικονομική δυσπραγία της χώρας (υπερδανεισμός και αδυναμία πληρωμών) και τις διεθνείς αντίξοες συγκυρίες οδήγησε την ελληνική υπερπαραγωγή σταφίδας αδιάθετη, με αποτέλεσμα να ξεσπάσει παράλληλα κρίση και στους γεωργικούς πληθυσμούς της Πελοποννήσου. Χιλιάδες αγρότες καταστράφηκαν και το πλεονάζον αγροτικό στοιχείο παίρνει το δρόμο της ξενιτιάς.

Η ανάγκη διάθεσης του προϊόντος ήταν ωστόσο επιτακτική και η διέξοδος πλέον ήταν η εσωτερική αγορά. Το απούλητο πλεόνασμα της σταφίδας δημιουργούσε τις προϋποθέσεις για τη δημιουργία δραστηριοτήτων βιομηχανικής μετατροπής του. Η σταφιδική κρίση σηματοδοτεί την εκβιομηχανοποίηση και αρχίζει μια διαδικασία βιομηχανικής απογείωσης με τη δημιουργία πολυάριθμων οινοποιείων, οινοπνευματοποιείων και ποτοποιείων.

Τον Αύγουστο του 1925 ιδρύεται ο Αυτόνομος Σταφιδικός Οργανισμός Α.Σ.Ο. Νομικό πρόσωπο εποπτευόμενο από το Ελληνικό Δημόσιο για την προστασία της καλλιέργειας και εμπορίας της κορινθιακής σταφίδας. Μέχρι και το Δεκέμβριο του 1997 που με νόμο αποφασίστηκε η διάλυσή του, έπαιξε κυρίαρχο ρόλο στην σταφίδα: ίδρυσε σταφιδεργοστάσια, οινοποιεία, κατασκεύασε αποθήκες που εξακολουθούν μέχρι σήμερα να σημαδεύουν το τοπίο και να θυμίζουν τα χρόνια της σταφίδας καθορίζοντας καταλυτικά μέχρι σήμερα την πορεία τους.

Στις 9-12-1998 ιδρύεται η Σ.Κ.Ο.Σ. Α.Σ.Ε. με μετόχους τις Ενώσεις Γεωργικών Συνεταιρισμών των περιοχών που παράγεται η σταφίδα. Είναι ο καθολικός διάδοχος του Α.Σ.Ο. στα οποία μεταβιβάστηκε το 80% της περιουσίας του. Η ίδρυση του σηματοδότησε μια άλλη εποχή, την εποχή των αλλαγών στην αγορά λόγω του καθεστώτος στην Ε.Ε. κυρίως αλλά και στην παγκοσμιοποίηση της αγοράς. Πολλά από τα υπόλοιπα περιουσιακά στοιχεία διατηρούνται από τους εκάστοτε δήμους και κάποιοι έχουν συντηρηθεί και επαναχρησιμοποιηθεί ως μνημεία του βιομηχανικού παρελθόντος.

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΣΤΑΦΙΔΑΣ ΣΤΟ ΚΙΑΤΟ ΣΙΚΥΩΝΙΑΣ

Με την πάροδο του χρόνου το σημαντικότερο ίσως κέντρο στην Κορινθία για την τελική επεξεργασία, τη συσκευασία και την προώθηση της σταφίδας έγινε το Κιάτο. Η συγκέντρωση των σταφιδεργοστασίων στο Κιάτο ευνοήθηκε από τη θέση του σε σχέση με τις περιοχές καλλιέργειας, τη σύνδεση με το οδικό και σιδηροδρομικό δίκτυο και από τη δυνατότητα της θαλάσσιας μεταφοράς του προϊόντος. Με τη σειρά τους τα σταφιδεργοστάσια αποτέλεσαν, αφενός μεν, εστίες εργατικής απασχόλησης τόσο των ανδρικών και γυναικείων χεριών, αφετέρου δε πόλους έλξης και μόνιμης εγκατάστασης αστικών δραστηριοτήτων (εμπορικών, τραπεζικών, δημόσιων υπηρεσιών και ελεύθερων επαγγελματιών).

Δεν είναι υπερβολή να λεχθεί ότι η δημιουργία μιας κοινωνίας με αστικό χαρακτήρα στο προπολεμικό Κιάτο οφείλεται στα σταφιδεργοστάσια. Η θέση των σχετικών επιχειρήσεων στην τελική φάση της παραγωγικής διαδικασίας, που αποτελούσε και το στάδιο διάθεσης του προϊόντος, σε συνδυασμό με την ολιγοπωλιακή διάρθρωση του κλάδου, προίκισε τους ιδιοκτήτες του με σημαντική οικονομική, κοινωνική και πολιτική δύναμη. Στην πραγματικότητα, τον τόνο σε όλους αυτούς τους τομείς έδιναν οι δυο ισχυρότερες οικογένειες που είχαν και τα μεγαλύτερα εργοστάσια.

Η επίθεση που δέχτηκε η χώρα τον Οκτώβριο του 1940 εμπόδισε τη διάθεση της σοδειάς, ενώ κατά τα χρόνια της κατοχής η παραγωγική δραστηριότητα των σταφιδεργασιών διακόπηκε τελείως, αφού δεν ήταν πλέον δυνατή η εξαγωγή του προϊόντος. Τα στρατεύματα κατοχής δεν άργησαν, βεβαίως, να βρουν καινούργιες χρήσεις, ιδιαίτερα για της σταφίδαποθές Β. Φραντζή τις οποίες χρησιμοποίησαν ως στρατώνες, ως χώρο στάθμευσης οχημάτων στον περίβολο, αλλά και για την προσωρινή κράτηση των ομήρων.

Μετά την απελευθέρωση, τα σταφιδεργοστάσια λειτούργησαν για λίγο, μέχρι τις δεκαετίες του '50, αλλά με φθίνοντες ρυθμούς. Η επέκταση της καλλιέργειας της σταφίδαμπέλου σε άλλες χώρες οδήγησε σε πτώση των τιμών, στον εκτοπισμό της Ελληνικής αποξηραμένης σταφίδας από τις παραδοσιακές αγορές του εξωτερικού και βαθμιαία στροφή προς άλλες καλλιέργειες. Έτσι έληξε μια περίοδος που κράτησε περίπου έναν αιώνα. Τα σημάδια της όμως στις κοινωνικές, οικονομικές και πολιτικές δομές της περιφέρειας διατηρούνται ακόμα.

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΩΝ ΣΤΑΦΙΔΑΠΟΘΗΚΩΝ

Τα βιομηχανικά κτίρια των τελευταίων δεκαετιών του 19^{ου} αιώνα και των πρώτων δεκαετιών του 20^{ου}, αποτελούν τμήμα της εθνικής πολιτιστικής κληρονομιάς ως σωζόμενα μνημεία των αρχικών βημάτων βιομηχανικής ανάπτυξης. Από την πλευρά αυτή η σημασία των σταφιδεργοστασίων είναι γενικότερα εκφύγουσα των στενών ορίων της περιοχής. Για την πόλη του Κιάτου και την ευρύτερη περιοχή η σημασία του συγκροτήματος είναι όλως ιδιόζουσα. Τα στοιχεία του συνθέτουν ένα ενιαίο σύνολο που μαρτυρεί όχι μόνο την παραγωγική δομή και δραστηριότητα της περιοχής, αλλά και την εξέλιξη της από τις τελευταίες δεκαετίες του 19^{ου} αιώνα, καθώς και την παράλληλη συγκέντρωση της οικονομικής και κατ' ακολουθία της κοινωνικής και της πολιτικής δύναμης, που διαδραμάτισε βασικό ρόλο στην εξέλιξη της πόλης.

Στην περίοδο αυτή, το προϊόν και ολόκληρη η διαδικασία μέχρι και την εξαγωγή του, καθόριζε τις σχέσεις από τη μία με τα αστικά κέντρα της χώρας και τη διεθνή αγορά, από την άλλη με τα χωριά της υπαίθρου και της καθημερινής ζωής. Με την ένταξη της παραγωγικής δραστηριότητας στα αρχικά βήματα της βιομηχανικής ανάπτυξης η σταφίδαπαραγωγή ακολουθεί την εξέλιξη της, σημειώνοντας εξαιρετική ακμή, προσαρμόστηκε ενίοτε στις ευπαθείς διακυμάνσεις της αγοράς που μοιραία οδήγησαν τελικά στην παρακμή του εξαγωγίμου προϊόντος και την ερήμωση των παραγωγικών εγκαταστάσεων.

Η διαδρομή αυτή είναι καταγεγραμμένη όχι μόνο στη μνήμη των ανθρώπων αλλά και στον αστικό χώρο αφήνοντας πίσω τα κατάλοιπα της βιομηχανικής δραστηριότητας και τα ίχνη των βιωμάτων του κόσμου εργασίας που το συνόδεψε. Ως ανενεργές μονάδες πια τα κτίσματα αυτά αποτελούν ένα ξεκάθαρο 'χρονικό στίγμα του περάσματος της πόλης από την εποχή της βιομηχανίας στην αποβιομηχανοποίησή της.

Η πόλη συνοδεύτηκε στο παρελθόν με πληθώρα εγκαταστάσεων επεξεργασίας σταφίδας, ωστόσο σήμερα επιβιώνουν οι αποθήκες Φραντζή. Αυτές εντοπίζονται σε δυο κομβικά σημεία στον ιστό της πόλης: ένα συγκρότημα σταφιδεργοστασίων επί της παλαιάς εθνικής οδού και ένα επί της οδού Αστέρη Κοβαντζή πάνω από το λιμάνι και δίπλα στο Δημαρχείο στο οικοδομικό τετράγωνο 88, οι οποίες αφού περιήλθαν στην ιδιοκτησία του Αυτόνομου Σταφιδικού Οργανισμού Α.Σ.Ο. μετέπειτα μεταβιβάστηκαν στην Σ.Κ.Ο.Σ. Α.Σ.Ε. και στο Υπ. Γεωργίας ενώ σήμερα ανήκουν στο Δήμο Σικυωνίων.

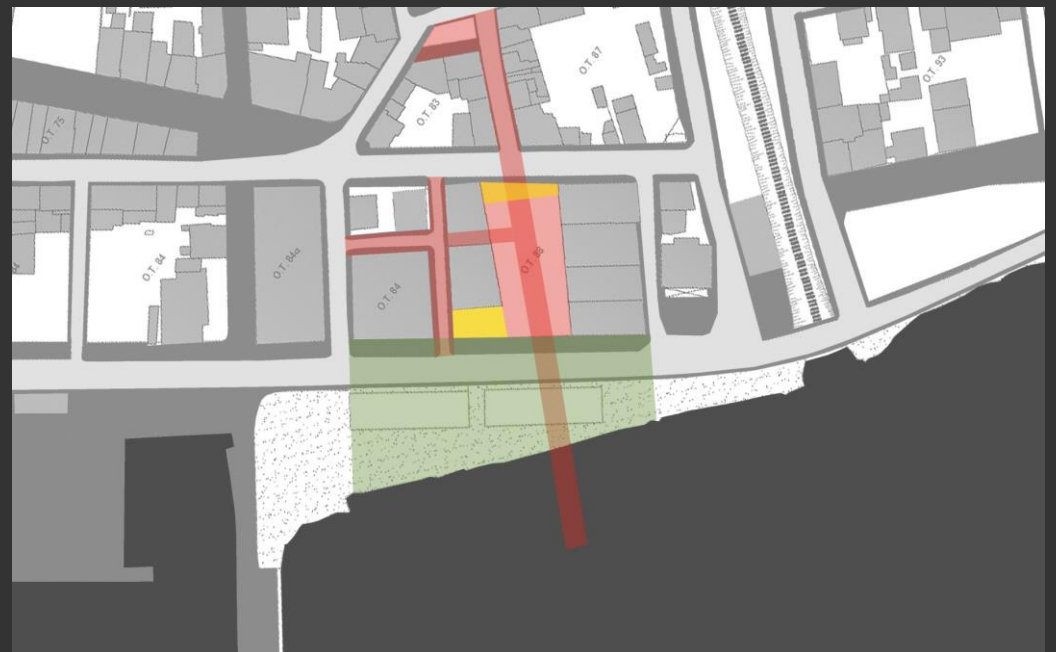
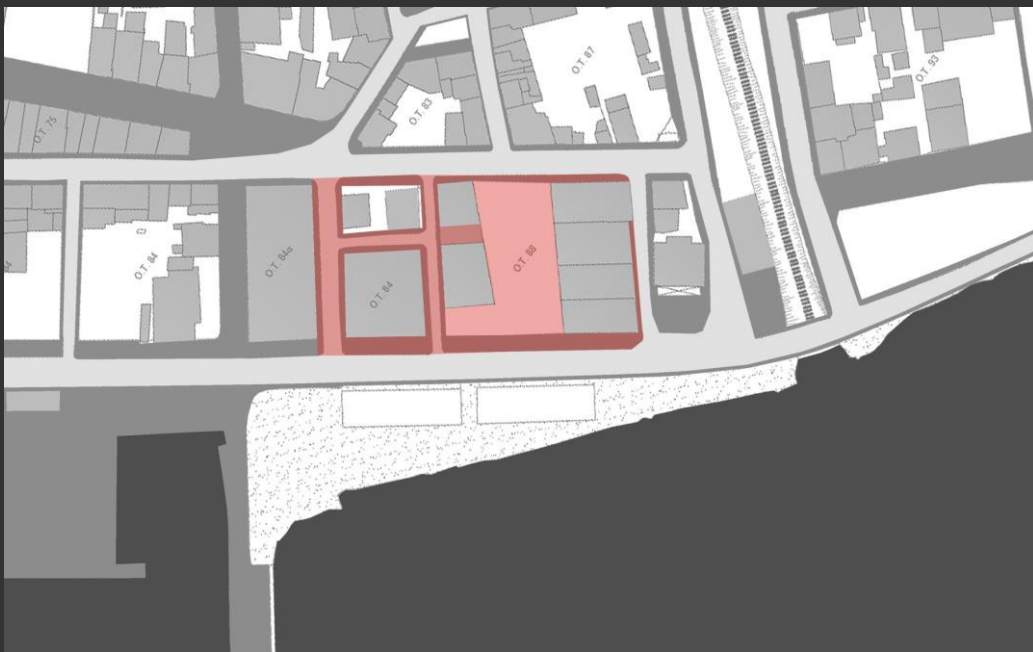
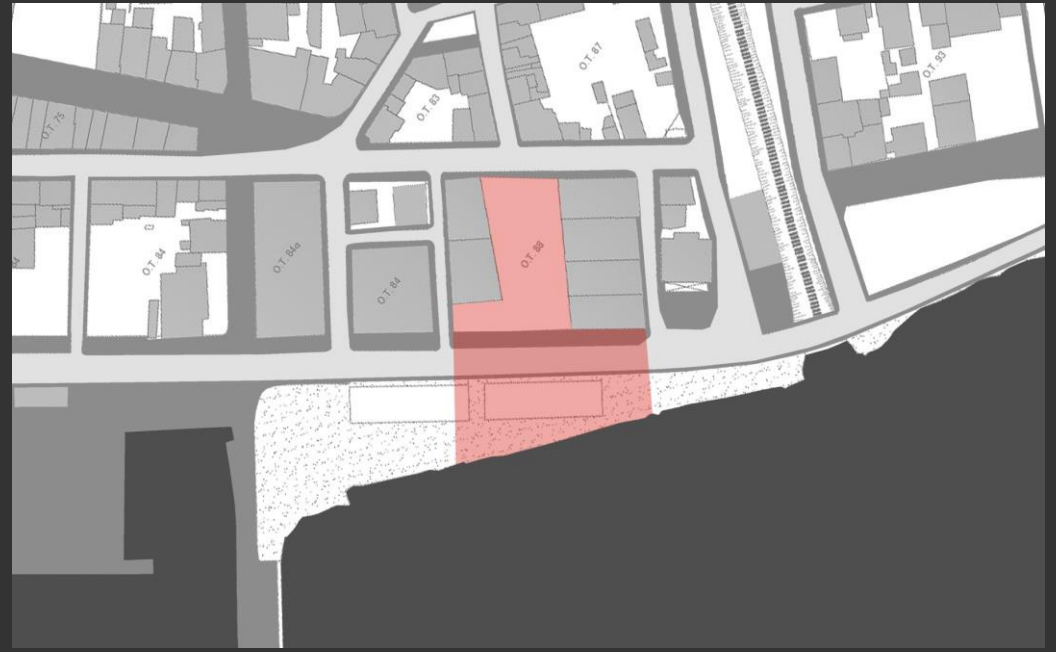
Η σπουδαιότητα συντήρησης και αποκατάστασης του συγκροτήματος έγκειται στη γενική ευαισθησία για τα βιομηχανικά κατάλοιπα που εμφανίστηκε στην Ελλάδα από τη δεκαετία του '80. Η αναγνώρισή τους ως τεκμήρια του πρόσφατου παρελθόντος, της ανθρώπινης παραγωγικής δραστηριότητας και ιστορίας το αναδεικνύουν ως κληρονομιά αναντικατάστατη υπό την έννοια του 'ιστορικός ανεπανάληπτου'. Η συναισθηματική αξία επιπλέον για την τοπική κοινωνία είναι μεγάλη. Η διατήρησή τους αποτελεί εντέλει δικαίωμα και σοβαρή υποχρέωση απέναντι στο σύγχρονο πολίτη καθώς θα εξασφαλίζει την ιστορική συνέχεια του περιβάλλοντος στο οποίο ζει. Εμπίπτει ως σύνολο στην κατηγορία του 'διατηρητέου μνημείου' σύμφωνα με την υπ' αριθ. ΥΠΠΟ/ΔΙΛΑΠ/1444/24583 / ΦΕΚ 499/Β/ 6-6-1995 «*χαρακτηρίζονται ως ιστορικά διατηρητέα μνημεία τα κελύφη των κτιρίων του συγκροτήματος των αποθηκών Α.Σ.Ο. στο δήμο Σικυώνος (Κιάτο) Κορινθίας στο Ο.Τ. 88 Συγκεκριμένα τα 4 ισόγεια στο δυτικό τμήμα και τα δυο παλιότερα στο Ανατολικό τμήμα (χωρίς τη διώροφη προσθήκη) διότι αποτελούν αξιόλογο δείγμα βιομηχανικών κτιρίων, σημαντικών για τη μελέτη της Ιστορίας της αρχιτεκτονικής και βρίσκεται σε περίοπτη θέση στο λιμάνι της πόλης και είναι άμεσα συνδεδεμένο με τις μνήμες των κατοίκων της πόλης*»

ΣΧΕΣΗ ΤΟΥ ΙΣΤΟΡΙΚΟΥ ΜΝΗΜΕΙΟΥ ΜΕ ΤΗΝ ΕΥΡΥΤΕΡΗ ΠΕΡΙΟΧΗ

Το συγκρότημα του υφιστάμενου σταφιδεργοστασίου καταλαμβάνει ένα ολόκληρο οικοδομικό τετράγωνο (Ο.Τ. 88), έκτασης περίπου 4,2 στρεμμάτων στο κέντρο της πόλης και σε απόσταση λίγων μέτρων από την κύρια πλατεία της. Στη ΒΑ πλευρά του βλέπει τον παραλιακό μονόδρομο, τη λωρίδα της παιδικής χαράς και τη θάλασσα. Στη ΝΑ πλευρά, ένας μικρός δρόμος το χωρίζει από το Δημαρχείο και το κτίριο της Εθνικής Τράπεζας που μεσολαβούν μεταξύ αυτού και της κεντρικής πλατείας. Στη ΒΑ πλευρά υπάρχει ένας δρομίσκος και στη συνέχεια το κτίριο των δικαστηρίων, κοινόχρηστοι χώροι και λωρίδα πρασίνου στην εκβολή του Ελισσώνα. Τέλος στη ΝΑ πλευρά η υπάρχουσα οδός αποτελεί ευθεία προέκταση της παλιάς εθνικής οδού Αθηνών-Πατρών και χρησιμοποιείται ήδη για τη διοχέτευση του ενός από τα κυκλοφοριακά ρεύματα αυτής. Γενικά το οικοδομικό τετράγωνο γεινιάζει με το δημαρχείο, τη κεντρική πλατεία, την κεντρική εκκλησία, το κτίριο της Εθνικής Τράπεζας, των Δικαστηρίων, το σταθμό ΚΤΕΛ. Ταυτόχρονα ο μεγάλος εμπορικός πεζόδρομος σχετίζεται άμεσα με το χώρο καθώς η οπτική φυγή το συναντά στην προέκτασή της. Έτσι το συγκρότημα βρίσκεται σε καίρια θέση του πολεοδομικού ιστού αφού δεν είναι απλώς κεντρικό αλλά γεινιάζει με τους κυριότερους κοινόχρηστους χώρους και τα βασικότερα δημόσια κτίρια της πόλης.

Τα οφέλη της δυνητικής αξιοποίησης των σταφιδοποθηκών ακριβώς λόγω της κεντρικότητας αυτής εντοπίζονται σε πολεοδομικό επίπεδο. Το Ο.Τ. 88 με τωρινή χρήση των κτιρίων ως αποθήκες γενικής χρήσης του δήμου και τον ασφαλτοστρωμένο υπαίθριο χώρο ως χώρο στάθμευσης δημιουργεί εκκευρότητες και ατονεί την υπόσταση του χώρου αποκλείοντας ταυτόχρονα τον πολίτη. Η ροή των πεζών από τον παραλιακό περίπατο βρίσκει ακριβώς στην καρδιά της πόλης αυτήν την αστική ασυνέχεια σε συνδυασμό με ένα αποδυναμωμένο παραλιακό μέτωπο. Είναι ανάγκη ο 'νεκρός' αυτός χώρος να ξαναζωντανέψει προς όφελος των πολιτών, εξισορροπώντας τα υπάρχοντα στοιχεία, αποκαθιστώντας την ενότητα της πόλης σε επίπεδο συγκέντρωσης της δημόσιας ζωής και δημιουργώντας τοπόσημα που σχετίζονται με την ιστορία της πόλης και των κατοίκων της.

ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑΤΟΣ

Το συγκρότημα αποτελείται από δυο σειρές κτιρίων ομαδοποιημένων στις δυο πλευρές ενός κεντρικού υπαίθριου χώρου ο οποίος αποτελεί ουσιώδες στοιχείο του συνόλου και καταλαμβάνει το 37% της επιφάνειας του τετραγώνου. Η ΒΔ σειρά αποτελείται από 4 κτίρια ενώ η ΝΑ από 3 κτίρια εκ των οποίων το ένα προς τη θάλασσα αποτελεί μεταγενέστερη προσθήκη. Η ανάπτυξη και κατασκευή των κτιρίων έγινε σε διάφορες φάσεις.

ΤΑ Ν.Α. ΚΤΙΣΜΑΤΑ

Το πλέον ενδιαφέρον, από πλευράς μορφολογίας και αρχιτεκτονικής κτίριο είναι το *γωνιακό της ΝΑ πλευράς με πρόσοψη στην οδό Κοββατζή*. Σύμφωνα με τα μορφολογικά στοιχεία και τις πληροφορίες, η ανέγερσή του χρονολογείται στις τελευταίες δεκαετίες του 19^{ου} (περί το 1880) ως εργοστάσιο επεξεργασίας κορινθιακής σταφίδας. Αποτελείται από ενιαία ορθογώνια αίθουσα με δίριχτη κεραμοσκεπή και ο διαμήκης άξονάς του είναι κάθετος επί της οδού Κοββατζή. Μορφολογικά παρουσιάζει νεοκλασικά χαρακτηριστικά. Ο φέρων οργανισμός είναι τοιχοποιία από ημιλαξευτούς λίθους και από λαξευτούς στις γωνίες και στα περιγράμματα των ανοιγμάτων με εμφανή τα σημάδια μεταγενέστερων παρεμβάσεων. Κάτω από τη στέγη υπάρχει ξύλινο διάζωμα. Η κατάσταση του κτιρίου μπορεί γενικά να θεωρηθεί ικανοποιητική αν και είναι εμφανείς οι φθορές λόγω της μακροχρόνιας εγκατάλειψης στα τοιχώματα, την τοιχοποιία και στη σκεπή.

Στην προέκταση του διαμήκη άξονα υπάρχει ένα *μεταγενέστερο κτίριο από συμπαγείς οπτόπλινθους*, σε συνέχεια του παλαιότερου κτιρίου, διώροφο, με δίριχτη κεραμοσκεπή. Παρουσιάζει εμφανή τα σημάδια εγκατάλειψης: φθορές στη σκεπή, ανάπτυξη βλάστησης

Τη ΝΑ πλευρά συμπληρώνει *μια μεταγενέστερη προσθήκη*, ένα σύγχρονο διώροφο κτίριο που καταλήγει σε δώμα. Το κτίριο αποτελεί ξένο σώμα μέσα στο συγκρότημα του σταφιδεργοστασίου και έχει εξαιρεθεί από τον χαρακτηρισμό ως ιστορικών διατηρητέων κτιρίων που έγινε με το ΦΕΚ για τα υπόλοιπα κτίρια του σταφιδεργοστασίου.

ΤΑ ΒΔ ΚΤΙΣΜΑΤΑ

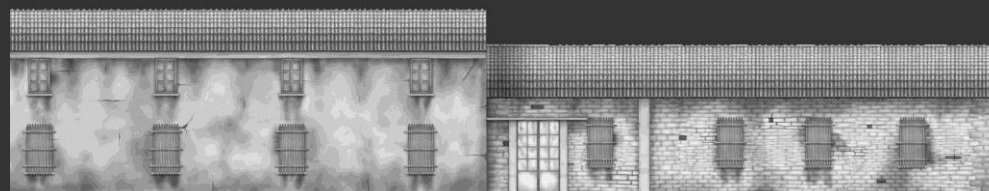
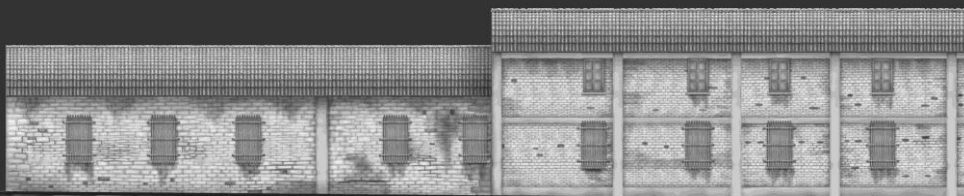
Στη ΒΔ πλευρά έχουν ανεγερθεί *τέσσερα ορθογώνια κτίρια* με δίριχτες κεραμοσκεπές, εμφανόμενα μεταξύ τους κατά τις διαμήκεις πλευρές, δημιουργώντας μια ενιαία τετράκλιτη κατασκευή. Κατασκευάστηκαν την εποχή του μεσοπολέμου και συγκεκριμένα το 1932 από τον πολιτικό μηχανικό Νικόλαο Χαρηλάτη, όπως μαρτυρά και η επίτοιχη μαρμάρινη επιγραφή στη διαμήκη πρόσοψη προς την οδό Κοββατζή. Ο φέρων οργανισμός και των τεσσάρων κτιρίων είναι τοιχοποιία από λαξευτούς λίθους, ενώ τα διαζώματα και τα περιγράμματα των ανοιγμάτων έχουν γίνει από μπετόν. Τα κτίρια χαρακτηρίζονται από τη λιτή, οριζόντια και επιβλητική αρχιτεκτονική τους. Στα μεγάλα και πολλά παράθυρα οι σφυρήλατες σιδεριές σχηματίζουν διακοσμητικά πλαίσια με τα αρχικά του ιδιοκτήτη. Κάθε ένα από τα τέσσερα κτίρια αποτελούν επανάληψη του αρχικού κτιρίου του συγκροτήματος της ΝΔ πλευράς. Τα αετώματα που δημιουργούν δίριχτες στέγες στις προσόψεις καθώς και η συμμετρία και η κανονική επανάληψη αποτελούν την κυριότερη έκφραση της νεοκλασικής αντίληψης που διέπει την κατασκευή των κτιρίων.

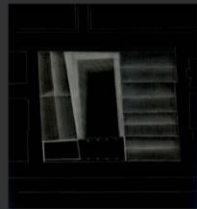
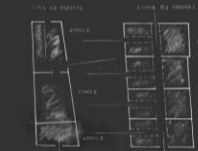
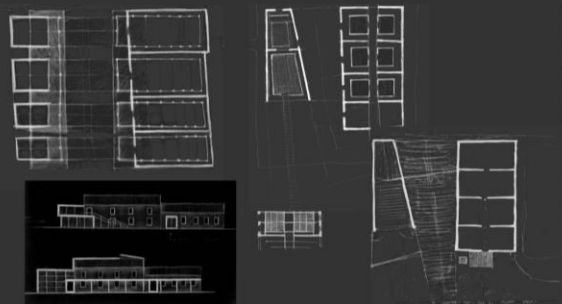
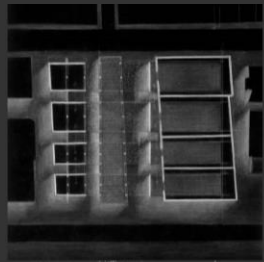
ΣΧΕΔΙΑΣΤΙΚΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ

ΒΔ ΚΤΙΣΜΑΤΑ

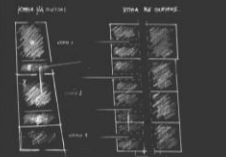
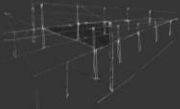
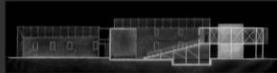
Ν.Α. ΚΤΙΣΜΑΤΑ

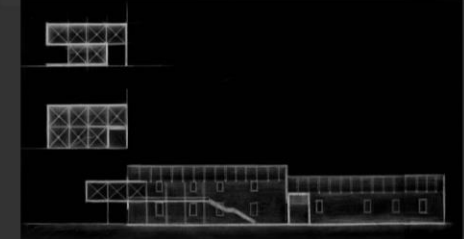
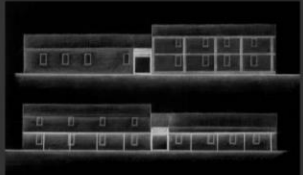
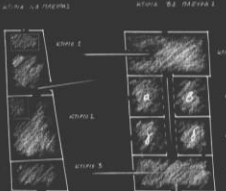
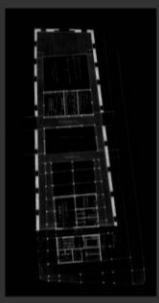
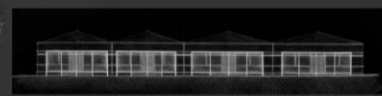
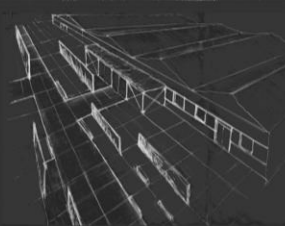
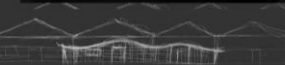
Табла 1.

1. Делови простор
2. Делови простор
3. Делови простор
4. Делови простор

Табла 2.

1. Делови простор
2. Делови простор
3. Делови простор
4. Делови простор

Табла 3.

1. Делови простор
2. Делови простор
3. Делови простор
4. Делови простор
5. Делови простор

ΚΕΝΤΡΟ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΚΤΙΡΙΟΛΟΓΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΚΤΙΡΙΑ ΒΔ ΠΛΕΥΡΑΣ

ΚΤΙΡΙΟ 1

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ 567,67 τ.μ

Προθάλαμος- Υποδοχή 21,6 τ.μ

Γραμματεία 16 τ.μ.

Βιβλιοστάσια 100,4 τ.μ.

Αναγνωστήριο- υπολογιστές 269,7 τ.μ

Πατάρι αναγνωστήριο 148,97 τ.μ.

Χώροι υγιεινής ανδρών-γυναικών και αποθήκη 97,71 τ.μ.

ΚΤΙΡΙΟ 2

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ 556 τ.μ.

Προθάλαμος – υποδοχή 27,88 τ.μ.

Μικρή βιβλιοθήκη με αναγνωστήριο 116,88 τ.μ.

Αίθουσα διδασκαλίας 26 τ.μ.

Χώρος εργασιών 270,14 τ.μ.

Πατάρι- χώρος ομαδικών εργασιών 74,4 τ.μ.

Πατάρι – χώρος διαλέξεων 68,52τ.μ.

Χώροι υγιεινής ανδρών-γυναικών και αποθήκη 97,71 τ.μ.

ΚΤΙΡΙΟ 3 και 4

ΜΟΥΣΕΙΟ ΣΤΑΦΙΔΑΣ 1046,3 τ.μ.

Χώρος έκθεσης μηχανολογικού εξοπλισμού 361,57 τ.μ.

Πατάρι- έκθεση γεωργικών αντικειμένων και εργαλείων 361,57 τ.μ.

Χώρος περιοδικών εκθέσεων 322,8 τ.μ.

Υπόγειο - αρχείο και αποθήκη 97,7 τ.μ.

Χώροι υγιεινής ανδρών-γυναικών και αποθήκη 97,71 τ.μ.

ΚΤΙΡΙΑ ΝΑ ΠΛΕΥΡΑΣ

ΚΤΙΡΙΟ 1

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΚΑΦΕΝΕΙΟ 319,49 τ.μ.

Χώροι υγιεινής ανδρών-γυναικών και αποθήκη 37,29 τ.μ.

ΚΤΙΡΙΟ 2

ΧΩΡΟΣ ΘΕΑΤΡΟΥ 426,22 τ.μ.

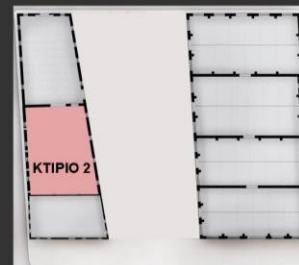
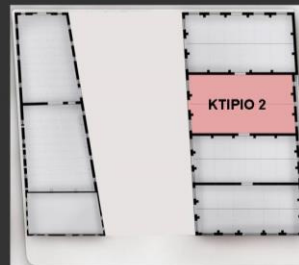
Θέατρο 329,22 τ.μ.

Foyer 97 τ.μ.

Ισόγειο foyer 133,10 τ.μ.

Υπόγειο – καμαρίνια 28,3 τ.μ.

Υπόγειο – χώροι υγιεινής ανδρών- γυναικών 18 τ.μ.

Η ΠΡΟΤΑΣΗ

Η πρόταση επανάχρησης των σταφίδαποθηκών σε Κέντρο Πολιτιστικών δραστηριοτήτων ακολουθεί ορισμένες βασικές αρχές. Οι επεμβάσεις εξωτερικά περιορίζονται στις απαραίτητες, ενώ εσωτερικά είναι μεγαλύτερης κλίμακας καθώς συμβαδίζουν με τις νέες χρήσεις. Η έννοια της αντιστρεψιμότητας, η ευκολία αντικατάστασης υλικών και η παρακολούθηση της συμπεριφοράς τους αποτελούν βασικά κριτήρια στις όποιες επεμβάσεις.

Η κεντρική ιδέα της πρότασης περιλαμβάνει βασικές χαράξεις- ορθοκανονικούς άξονες που προκύπτουν από τις κινήσεις των πεζών, τη θέση των κτιρίων στον αστικό ιστό και την πολεοδομική ανάλυση που παρουσιάστηκε προηγουμένως. Η νέα λειτουργία αυτονομείται από το μνημειακό κέλυφος αφήνοντας ανέπαφο το βιομηχανικό μνημείο. Οι πρόσθετες κατασκευές στηρίζονται σε ανεξάρτητο φέροντα οργανισμό από αυτό του βιομηχανικού κελύφους και βρίσκονται σε απόσταση από τα τοιχώματα, διαχωρίζοντας με αυτόν τον τρόπο το νέο από το παλιό. Θα μπορούσαμε να μιλήσουμε για ένα πρόσθετο κέλυφος μέσα στο υπάρχον.

Η δημιουργία ενός άλλου κτίσματος που εισέρχεται στο εσωτερικό χώρο βάσει ορθοκανονικού κανάβου περιλαμβάνει μια μεταλλική κατασκευή που δημιουργεί πατάρια και λειτουργεί ως ένα σώμα με τα ζευκτά στήριξης επικλινούς στέγης. Πάνω στον κάναβο αυτόν αρθρώνουν οι νέες χρήσεις και διαμορφώνεται ο εσωτερικός υπαίθριος χώρος που αναπτύσσεται μέχρι και την ακτογραμμή της θάλασσας ικανοποιώντας την ανάγκη σύνδεσης των σταφίδαποθηκών με τις νέες λειτουργίες, με την θάλασσα, όπως γινόταν στο παρελθόν.

Το κτιριολογικό πρόγραμμα περιλαμβάνει: στα ΒΔ κτίσματα Δημοτική Βιβλιοθήκη, εργαστήριο δημιουργικής απασχόλησης και μουσείο σταφίδας, ενώ στα ΝΑ κτίσματα πολιτιστικό καφενείο, χώρο θεάτρου και foyer.

